

СЕРГИЈЕ ДИМИТРИЈЕВИЋ

СОЦИЈАЛНА
СТРУКТУРА СЕЛА
И
АГРАРНА РЕФОРМА
У ЛЕСКОВАЧКОМ ОКРУГУ

1 9 4 6

ИЗДАЊЕ ОКРУЖНОГ ОДБОРА НАРОДНОГ ФРСНТА - ЛЕСКОВАЦ

СОЦИАЛНИ САСТАВ СЕЛА ЛЕСКОВАЧКОГ ОКРУГА

За сваког онога, ко политички ради на нашем селу, или жели да га упозна, неопходно је потребно да има тачну слику његове социалне структуре. Као класни критериум узећемо једино однос домаћинства према главном сретству производње, земљи, пошто располажемо, засад, једино подацима о поседу.

За исхрану и одржавање једнога домаћинства просечно је потребно два до пет хектара. Ти поседи до 5 хектара углавном су обрађивани властитом радном снагом. Домаћинства са већим бројем чељади обрађују тим начином и до десет хектара. Према томе, узевши у обзир земљишне поседе, ми имамо на селу пет различитих категорија.

Врсте сељака

1. Сиромашни сељак без земље, који ради као пољопривредни радник на туђим имањима или иде као неквалификовани надничар у град. Тај сеоски пролетаријат, као и индустриско-занатски, нема ништа друго да изнесе на тржиште до своје радне снаге.

2. Сиромашни сељак са мало земље, који поседује до два хектара, те према томе не може да се исхрани од своје земље. Да би саставио крај с крајем, он је приморан да ради неко време на туђем

имању, да узме земљу у наполицу или да зарађује другим радовима.

3. Средњи сељак, који поседује од два до пет хектара и једва се исхрањује са својом земљом. Ту спадају и многољудна домаћинства, која располажу земљиштем од пет до десет хектара. Ова врста сељака обично не одлази у наднице, али се бави допунским занимањима.

4. Добристојећи сељак, виша категорија средњега сељака, који има пет до десет хектара, располаже са мало више земље, него што је у стању да обради властитом радном снагом. Он има по једног до два стална најамна радника, момка, а употребљава и сезонске раднике.

5. Богати сељак, са преко десет хектара, који више сам не обрађује земљу, већ узима најамне раднике. Он је само управник свога поседа. Шта више, узима под закуп земљу сиромашног сељака, коме недостаје живи и мртви инвентар. Он често поседује мања индустриска предузећа, веће воденице, млинове. Често је то сеоски дућанџија.

Ова подела вреди углавном за богату равницу и одговара крајевима, где је главно занимање земљорадња. За претежно сточарске крајеве, као што је н.пр. добар део Јабланичког среза, потребно би било узети у обзир и број стоке, који долази на домаћинство.

Као што се види, погрешно је трпати све сељаке у један кош, како неки политички покрети то чине. Интереси појединих врста сељака потпуно су различити; код богатих и сиромашних сељака они су супротни.

Допунска занимања сиромашног сељака

Сеоска сиротиња без земље, или са мало земље, приморана је да ради на туђим имањима. Из њених

редова произлази око 1.500 пољопривредних радника нашега округа. Поред сељачких домаћинстава без земље, и многочеладне породице са мало земље приморане су да траже запослење за њихове чланове. Припадници тих породица, за време сезоне, раде на туђим имањима, а затим траже допунска занимања. То је економски корен печалбарству, које је развијено у крајевима где је глад за земљом највећа, у Власотиначком срезу, специјално у црнотравском крају. Одласком у печалбу је временом створена специјализација тога краја — грађевинарство, које је прешло у традицију. Печалбари су углавном зидари и тесачи, а раде на грађевинама у Београду, Нишу и другим местима. Одлазе обично у дружинама и ступају заједнички на посао. Сада више не одлази на радове само сиротиња, већ и чланови оних породица, који су поправили своје економско стање. Цео крај добио је свој занат. Зидарски радници за једну до две године стекну квалификацију и добијају надницу око четири пута већу од просечне сеоске, и зато живе код куће нешто боље од других средњих сељака. Печалбари - грађевинари постоје у оним крајевима Пусте Реке, где су насељени пресељеници из Власине и Црне Траве (Кацабаћ, Бублица, Житни Поток, Слишане, Оране, Коњувце, Речица, Лапотинце, Брестовац, Вујаново, Ображда). Печалбари-циглари одлазе из Међе, Г. и Д. Бријања, Стубле. Укупан број печалбара из П. Реке достигао је пре рата 2000.

Друга врста радова, на које је сеоска сиротиња била приморана, то је ћерамиџински занат. Печалбари, ћерамиџије и грнчари, долазе углавном са Власине. Некада су лесковачке ћерамиџије радили по целој Србији. Они су прави творци керамичке индустрије, којој су поставили темеље својом бедом. Она се развила, јер су и други услови били повољни. С једне стране, присуство богатих лесних наслага код

Лесковца, с друге стране стварање потребних капитала трговином.

У близини Кукавице и у Јабланици довожење дрва у град је допунска зарада сиротиње. Из истих разлога се у околини Вучја развила дрвенарска домаћа радиност, израда дрвених лопата, вила и столица.

Сиромашни сељаци, којима земље недостаје, приморани су да је узимају у наполицу. Само у Лесковачком срезу 1.066 хектара, 91% земље која се налазила у рукама варошана, давана је у обраду на овај начин, који претставља један од најбездушних облика експлоатације.

Женско чељаде сеоске сиротиње исто тако је приморано да тражи начина, како би дало економску подршку домаћинству. Када се сезона пољских радова заврши, оне зарађују ткањем, предењем и плећењем за рачун богатих сељанки.

Класни односи на селу у Лесковачком округу

У Лесковачком округу, стање земљорадничких поседа је следеће:

СТАТИСТИКА БР. 1

	без земље	пољopr. радника	Величина поседа у хектарима							
			0,1- 0,5	0,5-1	1-2	2-5	5-10	10- 20	20- 50	
Град			620	185	179	70	22	11	0	
Лесковачки срез	187	422	742	1412	3094	3593	1638	362	39	
Власотинач. срез	174	више стот.	1300	1107	2050	3336	1099	197	15	
Пусторечки срез	104	250-	300	76	195	723	2630	1557	262	8
Јабланички срез без 2 МНО	134	437	142	386	1294	2614	1357	326	50	
Лесков. округ	599	1400 1600	2880	3385	7340	12343	5733	1158	112	

Из ових података видимо, да социални састав села није истоветан у целом округу.

У Лесковцу се бави земљорадњом у главном пука сиротиња.

У Лесковачком срезу све категорије сељака бројно су заступљене.

У Власотиначком срезу се налази углавном сиромашни и средњи сељак. Код сиромашног сељака влада велика оскудица у земљи, и његови поседи су врло мали.

У Пусторечком срезу преовлађују средњи и добростојећи сељак.

Класни састав села следећи је:

СТАТИСТИКА БР. 2.

	сиром. сељак са мало земље	средњи сељак	добро стојећи сељак	сеоске газде
Град	984	70	22	11
Лесковачки срез	5248	3593	1698	401
Власотинач. срез	4457	3336	1099	212
Пусторечки срез	994	2630	1557	270
Јабланички срез без 2 МНО	1822	2614	1357	374
Лесков. округ	13.505	12.243	5.733	1.268

Не располажемо подацима о томе колико која категорија поседује земље. Ако учинимо прорачун са средњим цифрама, добићемо следеће:

На сиротињу са мало земље и без ње, на 14.104 домаћинства, долази 14.192 хектара просечно око једног хектара по газдинству.

На сеоске газде, на њих 1.268 долази 21.365 хектара, преко 17,5 хектара по домаћинству.

Лесковачке газде погоршале су прилике на селу

Пре рата, у доба привредне кризе, лесковачки индустријалци, с једне стране застрашени нестабилношћу потражње на тржишту индустријских производа, с друге стране очекујући велике добити неограниченом експлоатацијом сеоске сиротиње, пласирали су новац у пољопривредне поседе, и тиме заоштравали глад за земљом, која је постојала на селу. Теокаревић је куповао поседе у Вучју и Мишошеву. Тонкићи су створили у Брзи велико газдинство, пашњак са кога су лиферовали држави сено.

Лесковачке ћивте су и систематски разарали средњег сељака, и претварали га у сиромашног путем меница и зеленашења. Од земљишта што су лесковачке ћивте имале на селу, један део био је стечен тим путем.

Градске газде, чије главно занимање није било земљорадња, поседовале су само у лесковачком атару и срезу 733 хектара. Цркве пак и манастири 560 хектара. Ових 1.293 хектара падају под удар аграрне реформе. Пошто од ових површина долази у обзир за поделу 1046 хектара, то ни аграрна реформа неће бити у стању да реши проблем насташице земље. У Власотиначком срезу, где је стање најгоре, површине које долазе у обзир за аграрну реформу незнатне су.

Ни колонизација у Војводини неће бити за нашу околину знатно побољшање овога питања, јер услед чињенице, да је стање у другим деловима Југославије још горе, број исељеника из нашег краја, који би могао да дође у обзир за пресељавање, мали је, с обзиром на потребе. **Тек са планским развитком привреде у нашем крају несташе сеоска сиротиња.**

ПРОБЛЕМ АГРАРНЕ РЕФОРМЕ У ЛЕСКОВАЧКОМ СРЕЗУ

Земља ономе ко је ради!

Народна власт донела је закон по коме земља има да припадне ономе ко је ради. У Лесковачком срезу са атаром самога града налазило се, по још непотпуним подацима, у рукама неземљорадника 1528 хектара. У исто време велики број сељака био је без земље, или је поседовао недовољно земље, те није могао да исхрани своју породицу. Тај сиромашни сељак доносио је дрва у град, радио као најамни радник по фабрикама и грађевинама, радио као момак на господским имањима или узимао земљу у наполицу. То је био најгоре плаћени радник, који је радио најтеже послове. У фабрици црепа Рафајловића, бившег министра, било је таквих сељака — радника који су по цели дан месили блато за 5 динара наднице (1934 г.).

Карактеристично је да су лесковачке газде избегавале давање земље под закуп или њено обрађивање са најамном радном снагом. Наполица, тај најбездушнији облик израбљивања, била је нарочито омиљена. Од 1.172 хектара у Лесковачком срезу 1.066 хектара, 91%, давано је у наполицу.

Која села највише добијају од аграрне реформе?

По величини земљишта које се има поделити (не узимајући у обзир минимум од 3 хектара) на прво место долазе атари:

града Лесковца	353	хект.		села Гор.Стопања	24	хект.
села Јашуње	260	"		В.Копашнице	21	"
" Црковнице	179	"		Д. Стопања	16	"
" Рудара	123	"		Кумарева	16	"
" Шишинца	56	"		Мрштана	15	"
" Бобишта	53	"		Печењевца	15	"
" Стројковца	46	"		Навалина	15	"
" Дрводеље	41	"		Накривња	14	"
" Бабичког	37	"		Д. Јајина	13	"
" Петровца	35	"		Вел. Трњана	13	"
" Бунуше	35	"		Братмиловца	13	"
" Брзе	32	"		Мирошевца	11	"
" Власа	26	"		Славујевца	11	"
				села Брејановца	11	хект.

Оскудица земље осећала се најосетливије у богатој равници. Ту су српске чорбације имале своје чифлуке по угледу на Турке. За сиротињу је остало Заплање, Пољаница и слично. Нека места, као Рударе, била су добрим делом у рукама господе. Зато су у њему били чувени сабори. Господа су долазила код својих наполичара на част, гозбу и гибаницу. У околини Јашуње сељаци су живели животом средње-вековног себра, радећи за манастир.

Ко је држао земљу?

Са развитком лесковачких капитала кроз трговину и индустрију они су се делимично пласирали у земљу.

Две чињенице су знатно утицале на тај процес.

С једне стране, месни капитал произашао од трговине са сељачким производима и зеленашења тесно је био везан са селом као и његови поседници свеже дошавши са села, бивше сеоске дућанције и механције, који су веровали у „непокретност“ и сигурност земљишног пласмана. С друге стране, економско пропадање сељаштва, његова презадуженост, немогућност сиромашног сељака да опстане у капиталистичкој привреди која производи за тржиште.

Највеће комплексе земље, по приближној процени, поседовали су:

Стеван Чуљковић, трг.	хектара	67
Александар Поповић, трг.	„	57
Петар Поповић (са женом), трг.	„	44
Ђока Поповић, учитељ (син свештеника)	„	38
Теокаревић, индустријалац	„	32
Милутин Миленковић, бив. бан. чинов.	„	32
Никола Цветковић, трг.	„	28
М. Шоп-Ђокић (са женом), трг.	„	24
Коста Стаменковић, трг.	„	18
Бора и Војкан Поповић, инд.	„	16
Глигорије Поповић, трг.	„	16
Алекса Чуљковић, трговац	„	15
Тоша Чичановић, адвокат	„	14
Ђока Јањић, трговац	„	14
Јова и Никола Јовановић, инд.	„	13
Ђорђе Врањкић, инд.	„	12
Ђока Ђорђевић „Кукар“, инд.	„	12
Јордан Стефановић—Топодупче, кафеџија	„	11
Танасије Миљковић, адвокат	„	10
Драги Прокоповић, трг.	„	10
Пера Тонкић, инд.	„	10

Ако групишемо власнике по породицама, видећемо да су поједини од њих играли врло велику улогу као велепоседници. Тако, например, породице:

Чуљковић	са хектара	97
Поп-Наћиних	„	72
Видака Петровића, адвоката	„	40
Тонкић—Поповић	„	40
Јањић—Јовановић	„	32
Шоп-Ђокић	„	31
Цекић—Војводић	„	30

Поред приватних власника земљу су држали цркве и манастири:

7 цркава	хектара	121
Манастир у Јашуњи	„	260
Манастир у Црковници	„	179,5

па је чак Генерална банка имала 5 хектара.

Ко је живео на рачун сељака?

На рачун сељака и радника живели су посредним путем сви непродуктивни слојеви становништва: рентијери, беспосличара и сл. а исто тако и крупни трговци и индустријалци који су радили, али који су се богатали на рачун другог без икаквих ограничења. Они пак који су поседовали земљу а нису били по занимању земљорадници, живели су и непосредно на грбачи сељака. Типично је да су ову форму изабљивања практиковале углавном оне професије које живе од туђег рада. Међу лекарима, инжењерима и сличним професијама, који живе од свога рада а ипак претстављају имућне људе, нико није куповао земљу.

Зар је икакво чудо што се међу најкрупнијим власницима земље налазе и најжешћи противници народне власти, који се боре за „стару демократију“. Част изузецима који разумеју да су настала нова времена и да интерес радног народа долази пре свега.

Интересантни су случајеви појединих интелектуалаца власника земље, који нису ушли у листу најкрупнијих поседника:

Јосиф Јовановић, б. ср. начелник	ха	8
Милорад Костић, адвокат	"	5
За аграрну реформу долази у обзир земља:		
17 индустријалаца	са ха	186
15 крупних трговаца	"	192
5 чиновника	"	70
1 свештеничког сина	"	38
3 адвоката	"	29
3 кафеџија	"	18
1 касапина	"	5
37 разних и неодр. преф.	"	194
Црква и манастира	"	560
	Свега ха	1.292

Сматрамо да ће народна власт да утврди као минимум који остаје власнику за Лесковачки срез, где је земља богата, 3 хектара (закон о аграрној реформи и унутрашњој колонизацији Србије заиста је предвидео за целу нашу федералну јединицу као минимум 3 ха).

У том случају остаје за поделу 1.046 ха.

Још један проблем стоји пред народном влашћу: газде су поделили имања са женама.

То су случајеви:

Петар Поповић	ха	44
Михајло Шоп-Ђокић	"	21
Ђока Шоп-Ђокић	"	7

Не би било право да се минимум рачуна за сваког посебице, те да се тиме извуку од аграрне реформе.

Ко остаје власник земље?

Закон о аграрној реформи није уперен против ситних трговаца и занатлија који имају по коју њивицу или виноград. Зар није типично да је у нашој околини само један једини занатлија осетније погођен њоме? Ради се о имању Р. Петковића, касапина.

Остају и даље на својој земљи, или губе само незнатну површину, мада су је обделавали туђом радном снагом:

- 37 ситних трговаца,
- 29 занатлија,
- 9 чиновника,
- 8 кафеџија,
- 6 свештеника,
- 5 учитеља,
- 2 адвоката,
- 1 апотекар,
- 1 инжењер,
- 1 ветеринар,
- 1 лекар,
- 8 разних и неодређених професија.

Као што се види, занатлије нису живееле на рачун сељака. 1 хектар по човеку није велика ствар. 14 од њих имају испод хектара. Делимично то је посед сиромашног сељака, кога је невоља отерала на занат. Често су те мале парцеле раније и биле обрађиване породичном радном снагом. Органи народне власти, приликом спровођења у живот аграрне реформе, морају нарочито водити рачуна о тим малим поседницима. Аграрна реформа као таква треба да да земљу онима који је раде, да укине експлоатацију сељака, а не да узме земљу онима који је мало имају и којима она служи за исхрану. Међу индустријалцима, свештеницима, адвокатима, трговцима и чиновницима било је људи који су живели искључиво на рачун сељака. То није био случај са занатлијама.

Зато закон предвиђа да ће се занатлијске породице, које су услед рата и других околности остале без довољне радне снаге, сматрати као земљорадници, то јест неће им се одузимати земља уколико не прелази 25 хектара.

Ко ће добити земљу?

По закону о аграрној реформи првенство у добијању земље имају лица из тог краја, земљорадници без земље или са недовољно земље.

Прво ће добити земљу борци и инвалиди партизанских одреда, Народно - ослободилачке војске и Југословенске армије; породице и сирочад таквих погинулих бораца; жртве и породице жртава фашистичког терора (мучене, осуђиване, интерниране, заробљене), и инвалиди из прошлих ратова.

Као борци сматрају се и лица која су активно радила у позадини против непријатеља у вези са НОВ, ПОЈ и Југосл. армијом или сарађивали са народним војним јединицама на ослобођеној територији.

Чланови породице погинулог борца и жртве фашистичког терора добиће земљу по овом реду: жена, деца, родитељи, браћа и сестре, остали чланови кућне заједнице. Првенство ће имати најстарији и добровољни борци и њихове породице; затим инвалиди из прошлих ратова, жртве и породице жртава фашистичког терора и борци из 1944 -- 45.

Немају уопште право на додељивање земље лица којима је одузето бирачко право.

Земља се добија у својину без икаквих ограничења, а не као што је то било у старој Југославији, где је први полициски писар могао да одузме земљу дату на обделавање.

Никаква се оштета не плаћа од стране новог поседника, који добија не само земљу него и зграде, и живи и мртви инвентар.

Народ и дељење земље

Давање земље сиромашним сељацима и њена правилна подела крупан је корак ка учвршћивању народне власти, То нијесамо ствар оних који ће добити

земљу, то је општа ствар, коју треба претрести на састанцима. Месни народни одбори, помогнути и контролисани од НФ-а, АФЖ-а и УСАОС-а, стараће се да што правилније изврше додељивање земље, пошто њене расположиве количине нису велике у нашем крају.

Треба имати у виду да нису узети у обзир за расподелу око 100 дулума земље која се налази уз Теокаревићев млин у Мирошевцу; нису предвиђена ни конфискована имања народних непријатеља.

Велика разлика између господске и народне власти види се у томе што су се у старој Југославији давала предизборна обећања, доцније неизвршавана, а народна власт не обећава већ остварује народне потребе.

У старој ненародној Југославији, на захтев сељака, потстакнутих примером руске револуције, господа су била приморана да отпочну са аграрном реформом. Ту реформу они су спровели на свој начин. 1931 г. 1.800 лица поседује преко 100 ха, а 334.000 сељака има испод 1 хектара. Ако томе додамо сељаке беземљаше, онда видимо да аграрна реформа није спроведена у потпуности.

Сем тога није било предвиђено одузимање земље неземљорадницима, те у нашем крају сељак није ништа добио. Само додељивање је било велика шпекулација, где су лажна уверења и подмићивања играла главну улогу.

Прошло је то време. Данас ни једно велико имање не сме да остане у рукама оних који нису земљорадници по професији, а земљу имају да добију они којима је стварно потребна да би је обрађивали. Да ће то да буде извршено, имамо гаранцију у контроли народа.

О АГРАРНОЈ РЕФОРМИ У НАШЕМ ОКРУГУ

Ових дана отпочеће спровођење аграрне реформе у нашем округу. Припремни радови, т.ј. попис парцела које се експроприишу и списак сиромашних сељака којима земља недостаје на завршетку су. Ускоро ће отпочети расправе о експропријацији, одузимању земље, која потпада под удар аграрне реформе. Када се оне заврше, одржаће се расправе за додељивање земље. После ове друге расправе, а најдаље кроз два дана, објавиће се одлука месног народног одбора коме ће се земља доделити. Тако ће до пролећа, пре него што почну пољопривредни радови, један део наших сељака без земље или са мало земље да дође до ње.

Аграрна реформа, која је дошла као последица победе демократских снага, т.ј. радног народа, спроводи се на начин који најбоље одговара интересима сиромашног сељака.

Аграрна реформа спроводиће се на зборовима

Обе расправе одржаће се на зборовима сељака који траже земљу под руководством месног народног одбора. Тиме сви сељаци контролишу начин

спровођења аграрне реформе. Свако лице, без обзира да ли је тражило земљу или не, има право да се жали. О жалбама брзо решава аграрни суд при Окружном н. одбору, који је састављен од народних људи, именованих од министра за аграрну реформу и колонизацију, а на предлог самог Окружног н. одбора. Лесковачки аграрни суд сачињавају два сиромашна сељака и један правник пореклом са села. Ове жалбе, то је оружје дато радном народу, да би се спречила свака евентуална злоупотреба. Закон је тако формулисан, начињен, да се газде не могу извући, нити одуговлачити аграрну реформу којекаким надриадвокатским смицилицама. На расправи о одузимању имања неземљорадницима и вишкова преко 25 хектара сеоским газдама позивају се и бивши власници. Али ако не дођу, расправа се не одлаже, већ се одржава и без њих.

Још месеца октобра писали смо о томе, како су лесковачке газде поделили, још раније, своја имања са женама, као што је то случај са Петром Поповићем - Тонкићем, и тражили да се минимум не рачуна за сваког супруга посебице. Закон о аграрној реформи и унутрашњој колонизацији Србије, донесен крајем новембра, у чл. 24 утврђује, да ће се поседи оба супруга сматрати **једним јединим поседом**. Тако је народна власт спречила изигравање народних закона. Лесковачким крупним трговцима није помогло што су имања уписивали на женино име за сваку евентуалност.

Коме се имања одузимају

Под удар аграрне реформе долазе у нашем крају готово искључиво поседи неземљорадника, градских газди и конфисковано земљиште народних непријатеља. Пошто се власницима — неземљорадницима оставља минимум од три хектара, радни градски сло-

јеви, занатлије и ситни трговци, нису њоме погођени.

Најкрупније имање у округу, које ће добити сиромашни земљорадници, то је конфисковано имање Косте Илића и синова, бивших индустријалаца. Та израбљивачка породица, чији је текстилни концерн бројао 13 индустријских предузећа, чија се имовина ценила на милијарду и по предратних динара, поседовала је само у Власотиначком срезу (где 2407 сељака имају испод 1 ха) 33 њиве, 8 ливада, 10 парцела шума, 16 пашњака, 23 винограда и 6 воћњака — у свему 160 хектара. Поред земљишта, имали су у истом срезу 7 кућа, 15 дућана, 13 помоћних зграда, 2 воденице, 1 електричну централу и текстилну фабрику у селу Козару.

Међу конфискованим имањима народних непријатеља вреди споменути:

Милутина Драговића у Лебану	17 ха
Јосифа Константиновића у Радоњици	12 „
Младена Митића у Тулару	10 „
Стојана Јанковића у Барју	19 „
Вукадина Тошића у Вини	12 „

Као што су градски богаташи најчешће сарађивали са фашистичким окупатором и помагали га, тако су чиниле и сеоске газде. Радни народ је био одувек једини ослонац демократије. Зато аграрна реформа, одузимајући и делећи велепоседе, води демократизацију наше друштвене средине. Делимично укидајући економску зависност сиромашног земљорадника према газдама, она успоставља стварну демократију.

Црквена имања

Црквама и манастирима не приличи да израбљују сиротињу, дајући имања под наполицу. Задатак, који они себи постављају, у супротности је са њиховим ђивтинским радом. Зато је народна власт

решила да њихова имања добије сеоска сиротиња. То не значи да има икаквог прогона цркве. Онима који то тврде реците да хришћанско учење проповеда помагање сиротиње, а не њено изабљивање. Да би црква могла да одговори том задатку, не само данас кад јој се земља дели, већ и у будуће, закон широкогрудно предвиђа да се црквама и манастирима остави за њихово издржавање и добротворне сврхе по 10 хектара.

У нашем крају црквена и манастирска имања била су прилично велика:

манастир св. Јован у Јашуњи	280 ха
„ св. Богородица у Црковници	179,5 „
црква у Рудару	36 „
„ у Бабичком	27,4 „
„ у Печењевцу	15 „
„ у Кумареву	37 „
„ у Стопању	12 „
„ у Рупљу	25 „
„ у Црној Трави	15 „
„ у Козару	25 „
„ у Броду	14 „

Одузимањем вишка земљишта, преко 10 ха, само од ових 11 верских установа, за које имамо податке, сиромашни сељаци добиће 556 ха.

Аграрна реформа промениће социални састав села

Аграрна реформа прилично ће изменити социални састав нашег села. Поједини крајеви престаће да буду спахилуци Теокаревића, Тонкића, Чуљковића и компаније. Део сељака без земље и са мало земље претвориће се у средњег сељака. Овај нови средњи сељак задржаће своју борбеност, јер је првенствено његов интерес одржање извојеваних народних теко-

вина, одржање народне демократије и народне власти, којима има да захваљу и који му гарантују све што је добио. Тај нови средњи сељак не само да ће бити сигурни ослонац радног народа у борби против остатака реакције, него, једновремено, он ће да буде онај слој средњег сељака који ће бити најприступачнији даљем друштвеном напретку. Интересантно је да је једна група старих бораца из Јабланичког и Пасјачког одреда, њих 25, тражила од министарства аграрне реформе и колонизације да сви добију парцеле на једном месту, да би одмах отпочели са колективним обрађивањем земље као најкориснијим начином обделавања.

Аграрна реформа и пољопривредна станица у Лесковцу

У вези са стварањем Јужноморавског пољопривредног реона са седиштем у Лесковцу, један део одузете земље доделиће се овој установи у циљу унапређења пољопривреде. На тај начин Пољопривредна школа у Лесковцу добиће још 140 ха, а расадник 40. Како школа већ располаже са својих 60 ха, а градско имање „Мира“ од 180 ха исто тако ће бити узето за ову сврху, то ће се тиме створити велики пољопривредни центар са огледном селекционо - семенском станицом. Једновремено ће се проширити постојећи воћни расадник и основати нови велики, лозни. Тако ће аграрна реформа да доприне унапређењу читаве наше пољопривреде.

ЦЕНА 2 ДИНАРА

Штампарија „С О К О“ — Лесковац